

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 166

Røsnæs, Røsnæs Rev og Kalundborg Fjord

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 166 Røsnæs, Røsnæs Rev og
Kalundborg Fjord

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Mogens Holmen
Øvrige: Peter Leth

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7279-809-7

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N166 *Røsnæs, Røsnæs Rev og Kalundborg Fjord* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 195 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper, skovnaturtyper og arter. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til enhedens driftsplan.

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015, dog 2021 for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.

Områdebeskrivelse

Området består af dels en "gammel" udpegning, som rummer Røsnæs Kystskrænter og Røsnæs Rev, og dels en "ny" udpegning, som også inkluderer Kalundborg Fjord. Natura 2000-området har et areal på 5.664 ha, hvoraf 324 ha er land. Denne Natura 2000-plan fastlægger rammerne for forvaltningen af den "gamle" udpegning.

Røsnæs halvøen er en del af en buet randmoræne, der fortsætter over Storebælt til Fyns hoved. Den fremstår som en vold af ler, sand, grus og sten, som blev efterladt langs randen af en gletsjer, som under sidste istid skød frem fra syd gennem Storebælt.

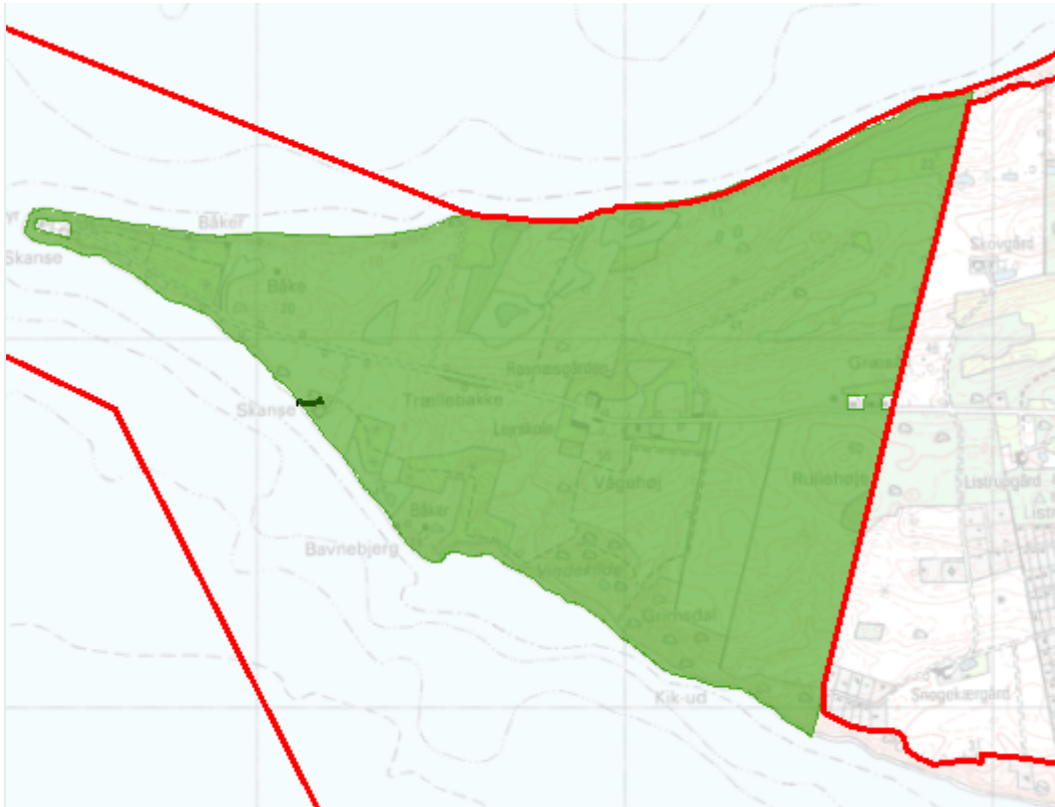
Sammen med geologien danner det specielle storebæltsklima med lav nedbør og mange solskinstimer grundlaget for områdets betydelige forekomster af bl.a. naturtypen overdrev og heraf følgende unikke flora og smådyrsfauna.

På grund af skrænternes store hældning er jorden de fleste steder aldrig omlagt, men hovedsageligt blevet brugt til græsning uden tilførsel af gødning og sprøjtemidler. Det har betydet, at overdrevsvegetationen mange steder har bevaret en stor mangfoldighed af ualmindelige arter. Store dele af kystskrænterne er i dag fredet.

På spidsen af Røsnæs findes en bestand af klokkefrø. Bestanden skyldes en genudsætning i år 2000 baseret på dyr fra Nekselø.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Inden for området ejer Naturstyrelsen selve Røsnæsspidsen med Røsnæsgården og Røsnæs Fyr. De tidligere dyrkede jorder til Røsnæsgården henligger i dag i vedvarende græs eller som ung skovkultur. Græsarealerne samt overdrevene på de stejle skrænter mod syd afgræsses med kreaturer. Derudover findes et antal mindre skovholme med gamle bevoksninger af østrigsk fyr, bøg, eg og ask, ligesom der spredt på arealet findes en række småsøer og vådområder.

Billede 2 Detailkort visende Naturstyrelsens arealer i området.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	6120	Tørt kalksandsoverdrev	1
	6210	Kalkoverdrev	8
			9
Skovnaturtyper	9130	Bøg på muld	6
			6
Ialt			15
(Levesteder for) arter	1014	Skæv vindelsnegl	Ikke vurderet
	1166	Stor vandsalamander	Ikke vurderet
	1188	Klokkefrø	Ikke vurderet

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Billede 3 Udsigt fra Bavnebjerg mod Røsnæs Fyr.

Billede 4 Klokkefrø.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper, skovnaturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje af overdrevene og de andre græsarealer ved sommergræsning med kreaturer og i Vindekildeområdet i sydøst med tæt slåenkrat også ved helårsgræsning. Endvidere foretages med års mellemrum rydning af slåenkrat for at forhindre krattet i at brede sig.

Der foretages *enkelstående* indgreb i form af større rydninger af gammel slåen - og tjørnekrat for at bringe området tilbage til den tidligere mere åbne tilstand

Den eksisterende pleje på en række udpegede § 3 overdrev med henblik på at udvide naturtypen 6210 kalkoverdrev fortsættes.

To mindre forekomster af *Rosa rugosa* ved henholdsvis Fiskerhuset og Røsnæs Fyr bekæmpes.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

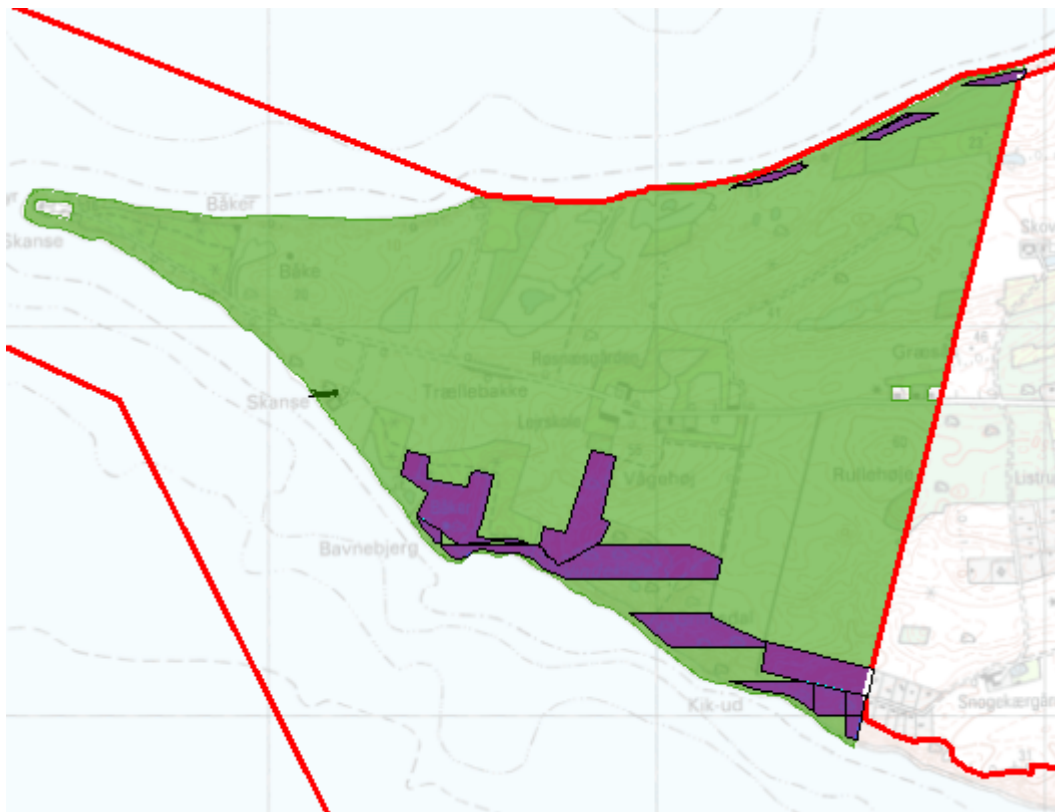
			Periodens mål	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	6120	Tørt kalksandsoverdrev	Naturtypebevarende pleje	1
	6210	Kalkoverdrev	Naturtypebevarende pleje	8
Potentiel habitatnatur			Udvikling mod 6210 Kalkoverdrev	8

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

			Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	6120	Tørt kalksandsoverdrev	Rydning af opvækst	nyt	1
			Græsning	eksisterende	1
	6210	Kalkoverdrev	Rydning af opvækst	nyt	4
			Græsning	eksisterende	7
Potentiel habitatnatur			Rydning af opvækst	eksisterende	1
			Græsning	eksisterende	8

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Billede 5 Kort med lysåbne naturtyper, der løbende plejes (lilla farve).

❖ Skovnaturtyper

Skovnaturtyper sikres primært ved en skovnaturtypebevarende drift og pleje, og ca. 6 ha omfattes af en såkaldt basissikring ([link til definition](#)). Der sker en supplerende sikring ved bevarelse af store træer til henfald på samme areal.

I øvrigt er 0,4 ha udlagt til plukhugstdrift.

Tabel D Mål for skovnaturtyper

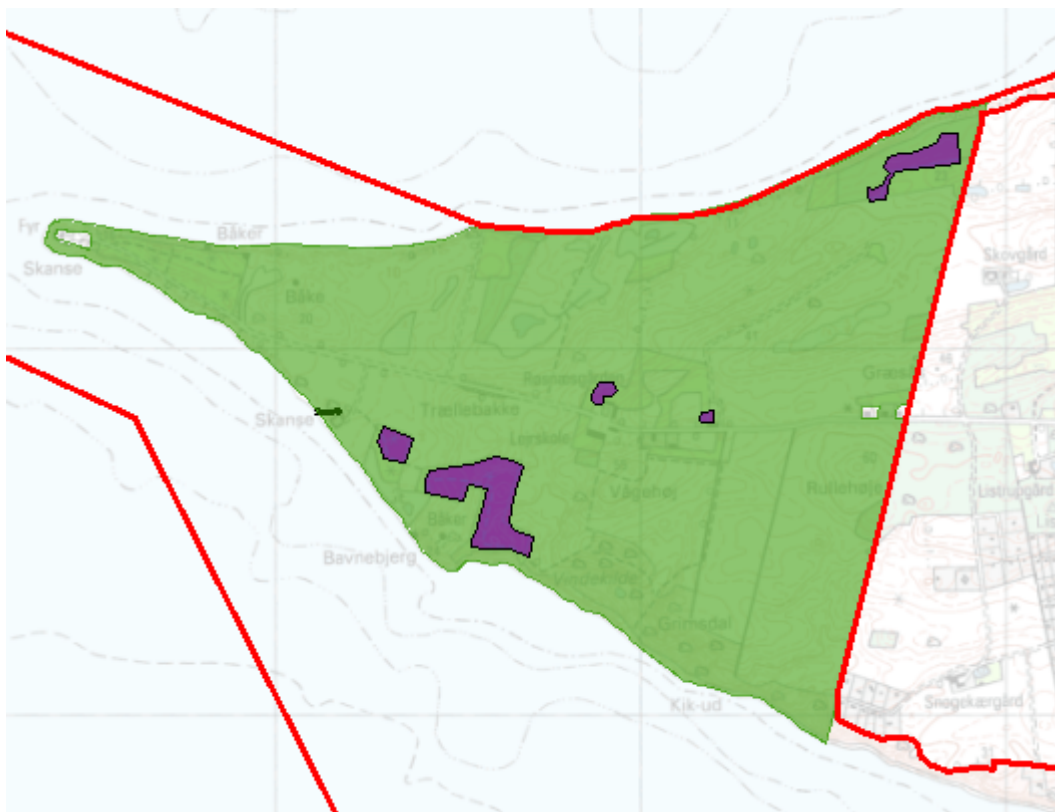
		Periodens mål	Ha (ca.)
9130	Bøg på muld	Sikring af naturtypen	6
		Skovnaturtypebevarende drift	6

Tabel E Forvaltning af skovnaturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
9130	Bøg på muld	Basissikring af skovnaturtyper	eksisterende	<1
			nyt	6
		Ingen jordbearbejdning	eksisterende	<1
		Bevarelse af 3-5 store træer pr. ha til henfald	eksisterende	6
		Bevarelse af mindst 5 store træer pr. ha til henfald	eksisterende	<1
		Græsningsskov	eksisterende	1

I tabel E er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Billede 6 Kort som viser arealer med skovnaturtyper, som er omfattet af en skovnaturtypebevarende drift.

❖ **Arter**

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel G.

Specifikt af hensyn til klokkefrø etableres 2 nye vandhuller med henblik på at gøre bestanden mere robust og at forbedre artens spredningsmuligheder.

Tabel F Mål for arter

	Periodens mål
1014 Skæv vindelsnegl	Sikring af artens levested
1166 Stor vandsalamander	Sikring af artens levested
1188 Klokkefrø	Sikring af artens levested
	Sikring af artens spredningsmuligheder

Tabel G Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Antal enheder
1014 Skæv vindelsnegl	Ingen indsats i perioden aht. art alene		
1166 Stor vandsalamander	Ingen indsats i perioden aht. art alene		
1188 Klokkefrø	Etablering af vandhuller/søer	nyt	2 stk.

I tabel G er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Når der i tabel G står "Ingen indsats i perioden aht. art alene", betyder det, at Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for denne art end den pleje, der er oplyst under naturtyperne.

❖ Ændring af naturtype

Som tidligere nævnt skal nogle af områdets arealer uden habitatnatur udvikle sig til naturtyper på længere sigt. Tabel H viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtypers udstrækning på længere sigt.

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 6210 Kalkoverdrev	8
<i>Ialt</i>	<i>8</i>

Tabel H Planlagte udvidelser af naturtyper

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N166

Inden for området ejer Naturstyrelsen selve Røsnæsspidsen med Røsnæsgården og Røsnæs Fyr. De tidligere dyrkede jorder til Røsnæsgården henligger i dag i vedvarende græs eller som ung skovkultur. Græsarealerne samt overdrevene på de stejle skrænter mod syd afgræsses med kreaturer. Derudover findes et antal mindre skovholme med gamle bevoksninger af østrigsk fyr, bøg, eg og ask, ligesom der spredt på arealet findes en række småsøer og vådområder.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	6120	Tørt kalksandsoverdrev	1
	6210	Kalkoverdrev	8
			9
Skovnaturtyper	9130	Bøg på muld	6
			6
	Ialt		15

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 3 tabeller:

- Lysåbne naturtyper
- Skovnaturtyper
- Planlagte udvidelser af naturtyperne

I tabel b og c skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Rydning af uønsket opvækst	nyt	5
		5
Græsning	eksisterende	8
		8

Tabel c Planlagt indsats for skovnaturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	eksisterende	<1
	nyt	6
		6
Ingen jordbearbejdning	eksisterende	<1
		<1
Bevarelse af store træer til henfald	eksisterende	6
		6
Gamle driftsformer i skov	eksisterende	1
		1

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 6210 Kalkoverdrev	8
Ialt	8

Tabel d Planlagte udvidelser af naturtyper

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget.

Specifikt af hensyn til klokkefrø etableres 2 nye vandhuller med henblik på at gøre bestanden mere robust og at forbedre artens spredningsmuligheder.

Tabel e Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Antal stk.
1188 Klokkefrø	Indsats for vandhuller/søer	nyt	2
			2

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

På Røsnæs er et område omkring Vindekilde, Grimsdal og Gabelav fredet ved overenskomst af 17. oktober 1924. Fredningen indeholder et forbud mod rydning af eksisterende bevoksninger og mod bebyggelse.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil skoven alene blive drevet i henhold til bl.a. principperne om naturnær skovdrift, da arealerne er omfattet af Naturstyrelsens strategi om naturnær skovdrift og certificeret efter FSC- og PEFC-standarden for bæredygtig skovdrift. Det indebærer bl.a. at der arbejdes for at sikre et kontinuerligt skovdække og et stabilt skovklima, foryngelse af skoven baseret på selvsåning og at skoven hverken sprøjtes eller gødes. Alle forekomster af skovnaturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

Ligeledes vil de lysåbne arealer blive plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning. Alle forekomster af lysåbne naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper samt udbredelsen af arter i området.
- Plejeindgrebene på lysåben natur vil påvirke det åbne landskab. De planlagte tiltag i skov vil på sigt medføre en ændret skovstruktur. Begge dele vil påvirke områdets rekreative funktioner.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder arealreduktion og fragmentering, tilgroning og uhensigtsmæssig drift. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til de åbne naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via pleje af overdrevsarealerne ved græsning og rydning af opvækst. Derudover etableres 2 nye vandhuller for klokkefrø for at forbedre artens spredningsmuligheder. Den biologiske mangfoldighed knyttet til skovnaturtyperne sikres og begunstiges af de planlagte plejetiltag, bl.a. ved at der skabes mere variation, kontinuitet og et højere indslag af naturlige processer. Den planlagte drift og pleje fastholder og genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere

artsfattige og "trivielle" naturtyper.

Befolkningen	X	Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed	X	
Fauna og flora	X	Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra området, som omfattes af plejeplanen, vurderes at være neutrale eller positive. Udover en række rød- eller gullistede arter drejer det sig om bilag IV-arterne spidssnudet frø, markfirben og marsvin foruden klokkefrø og stor vandsalamander, som også er på udpegningsgrundlaget.
Jordbund	X	
Vand	X	
Luft	X	
Klimatiske faktorer	X	
Materielle goder	X	
Landskab		Et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges.
Kulturarv, herunder kirker	X	
Arkitektonisk arv	X	
Arkæologisk arv	X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

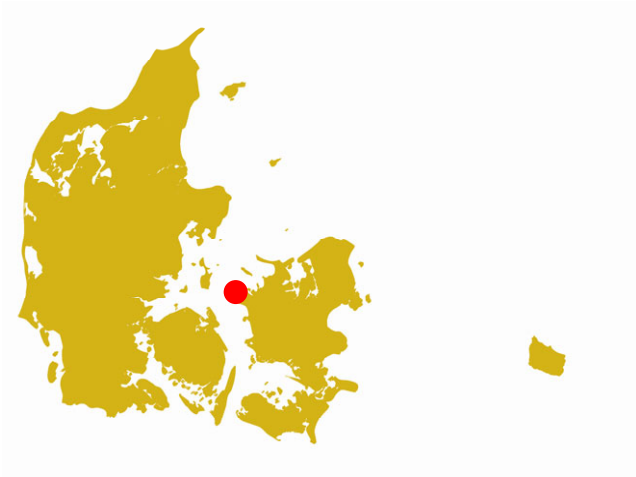
Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogrammet. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N166 *Røsnæs, Røsnæs Rev og Kalundborg Fjord*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil naturtyperne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til styrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

Plejeplanen forventes med de beskrevne plejetiltag græsning og rydning af opvækst at sikre og forbedre naturtilstanden på de lysåbne naturtyper. Hermed bevares også den landskabelige variation. Endvidere etableres 2 nye vandhuller for klokkefrø.

Plejeplanen forventes ligeledes med den skovnaturtypebevarende drift at sikre og bevare naturtilstanden på de udpegede skovnaturtyper.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk